

פתרון הבחינה

אזרחות

חורף תשפ"ב, 2022, שאלון: 34281

מוגש ע"י מורה לאזרחות בבית הספר לבגרות של יואל גבע

הערות:

1. התשובות המוצגות כאן הן בגדר הצעה לפתרון השאלון.
2. תיתכנה תשובות נוספות, שאינן מוזכרות כאן, לחלק מהשאלות.

פרק ראשון

הנבחנים נדרשו לענות על אחת מבין השאלות 1-2.

שאלה מספר 1

סעיף א'

ציין: עקרון שלטון החוק.

הצג: האזרחים ורשויות השלטון כפופים לחוק. החוק נחקק ע"י הרשות המחוקקת בהליך דמוקרטי.

ציטוט: "...והוא פועל על פי **תקני בטיחות** בין-לאומיים... מחויבים להשתמש בפריטי לבוש ובאמצעים על פי **ההנחיות**. .. שיער הזקן מפריע לאטימת מסכת הפנים, כפי **שנדרש על פי ההנחיות**".

קישור: הודעת ארגון הכבאות וההצלה ביקשה לאכוף את תקנת הבטיחות הבין-לאומית הנוגעת למסיכות פנים. הכבאים מחויבים לציית לחוק. מכאן, שאיסור גידול הזקן הוא מימוש של עקרון שלטון החוק הדורש ציות מלא לחוקים.

סעיף ב'

ציין: הזכות לחופש הדת.

הצג: זכותו של כל אדם להחזיק בכל אמונה, להשתייך לכל קבוצה דתית, לקיים כל טקס, מנהג, או פולחן.

ציטוט: "... הם טוענים כי האיסור על גידול הזקן מונע מהם לקיים מסורת מקובלת ביהדות ובאסלאם".

קישור: כמה מלוחמי האש טוענים שגילוח הזקן פוגע בפולחן דתי שהם רגילים בו. מכיוון שהם מציינים את המסורת כחלק ממסורת מקובלת בדת היהודית והמוסלמית ניתן לשייך אותה לזכות לחופש הדת, זכות המבקשת לממש חופש פולחן של כל קבוצה דתית.

שאלה מספר 2

סעיף א'

ציין: חוק השבות.

הצג: חוק שנחקק ב-1950 הקובע שכל יהודי זכאי לעלות ארצה. החוק מאפשר גם לבני זוג של יהודים, לילדיהם של יהודים ובני זוגם, לנכדיהם של יהודים ובני זוגם לעלות לארץ ולקבל אזרחות ישראלית. חוק זה נובע מתפיסת היסוד של ישראל כמדינת הלאום של כל יהודי העולם.

ציטוט: "הסיבה לבקשתה זו היא שבעלה, שנפטר, היה זכאי למעמד עולה חדש משום שאביו היה יהודי".

קישור: חוק השבות הוא החוק שעליו התבססה התיירת בבקשתה למעמד של עולה חדשה. בעלה המנוח היה בנו של יהודי. לפי חוק השבות בניו של יהודי ובני זוגם רשאים לקבל מעמד של עולה חדש ואזרחות ישראלית. מאחר והיא בת זוגתו של בנו של היהודי גם היא זכאית למעמד של עולה.

סעיף ב'

ציין: מנגנון פיקוח וביקורת מוסדי (פורמלי)

הצג: ביקורת שמקיימים גופים ומוסדות שלטוניים כמו למשל הפרלמנט, מבקר המדינה, נציב תלונות הציבור, מערכת המשפט. אלה גופים שהוסמכו לשם כך בחוק. מטרת הפיקוח והביקורת היא לשם פיקוח על השלטון ועל חוקיות פעולותיו.

ציטוט: "התיירת עתרה לבג"ץ. בג"ץ דן בעתירה בהרכב של שלושה שופטים. בעקבות הדיון פסקו השופטים על מתן צו המורה למשרד הפנים.."

קישור: בית המשפט הגבוה לצדק [בג"ץ] הוא חלק ממערכת המשפט והוא גוף מוסדי שחלק ניכר מפעילותו מוקדש לפיקוח על השלטון ובדיקה של חוקיות פעולותיו כאשר אזרחים מבקשים ממנו סעד. התיירת בקשה שבג"ץ יסייע לה ובג"ץ פעל בדרך המוסדית שהוא רגיל לפעול: באמצעות דיון והוצאת צווים המורים לרשות המבצעת כיצד לפעול.

פרק שני

בפרק זה הנבחנים נדרשו לענות על ארבע שאלות:

שלוש מהשאלות 3-7 ואחת מהשאלות 8-12

שאלה מספר 3

הסדר להכרעה במחלוקות בסוגיות דת ומדינה שיסודו מיוחס למכתב הצהרת הסדר הסטטוס-קוו מ-1947. ההסדר נועד למנוע העמקת מחלוקות בין דתיים לחילוניים ולאפשר חיים משותפים במדינה שעתידה לקום. ארבע סוגיות מרכזיות של דת ומדינה נקבעו בהסדר: 1. הגדרת השבת כיום המנוחה במדינת ישראל ליהודים. 2. מטבח כשר במוסדות ממלכתיים. 3. נישואין וגירושין של יהודים יתנהלו בהתאם להלכה. 4. מתן אוטונומיה לזרם החינוך הדתי. רוב תכני ההסדר נתקבעו בחקיקה אך אופן שימורו ויישומיו הראויים נתונים לאורך כל השנים בוויכוח ציבורי.

שאלה מספר 4

שני ביטויים לאי תלותה (עצמאותה) של הרשות השופטת:

- ריסון הרשות השופטת בביטול פסקי דין. הכנסת אינה רשאית לבטל רטרואקטיבית פסק דין שהתקבל בבת המשפט. הכנסת רשאית לתקן חוק מסוים אך תוקפו יחול רק ל פסיקות עתידיות.
- מינוי השופטים. מינוי השופטים נעשה על ידי ועדה שמונה תשעה חברים שהרכבה נועד להבטיח מניעת לחצים פוליטיים מצד רשויות השלטון. בוועדה חברים נציגים מכל הרשויות ובהם שלושה שופטים.
- תנאי העסקת השופטים. השופטים מקבלים שכר גבוה באופן יחסי שנקבע על ידי ועדת הכנסת. תקופת כהונתם מובטחת עד גיל פרישתם שהוא גיל מאוחר יחסית (70). לשופטים יש חסינות מפני תביעות לשון הרע ופתיחת חקירה פלילית נגדם נעשית רק בהסכמת היועץ המשפטי לממשלה.

שאלה מספר 5

זכויות קבוצתיות: זכויות הניתנות לקבוצות אתניות-תרבותיות או מיעוטים לאומיים. באות לידי ביטוי בתחומים הבאים: שפה, חינוך, תרבות, ייצוג כקבוצה. מטרת הזכויות היא להסדיר בצורה מוסדית את זהותה הייחודית של הקבוצה במדינה. המדינה קובעת את היקף הענקתן ואת מידת התמיכה המוסדית בהן.

שאלה מספר 6

מעצר מנהלי: מעצר מניעתי מידי ללא הליך פלילי רגיל כנגד אדם גם בלי שהוא מואשם בביצוע עבירה כלשהי. מסמכותו של שר הביטחון להורות על מעצר מסוג זה. מטרתו למנוע פגיעה בביטחון הציבור או המדינה. זהו הליך משפטי הנתון לביקורת רבה בשל הפגיעה הקשה בזכויות ולכן חלות עליו הגבלות רבות.

שאלה מספר 7

שני הבדלים בין הגישה הכלכלית-חברתית הליברלית ובין הגישה הכלכלית-חברתית הסוציאל-דמוקרטית:

הבדל אחד: דגש על חירות כלכלית או שוויון כלכלי. הגישה הליברלית מדגישה את ערך החירות בתחום הכלכלי. בגישה זו המדינה קיימת כדי לאפשר לאזרח לממש את חירותו. בתחום הכלכלי מימוש זה יתבטא במתן אפשרות מרבית לתחרות חופשית ויזומה כלכלית. לעומת זאת, הגישה הסוציאל-דמוקרטית תבקש להדגיש את ערך השוויון החברתי. המדינה תתאמץ לצמצם פערים חברתיים גם אם לשם כך יהיה עליה לפגוע בתחרות הקיימת בשוק החופשי.

הבדל שני: מידת המעורבות הכלכלית. בגישה הליברלית המדינה תנסה לצמצם את מעורבותה ככל האפשר. כך למשל המדינה תטיל מיסים קטנים יותר על האזרחים ותספק מעט שירותים חברתיים הנשענים על קצבאות מטעם המדינה. לעומת זאת, בגישה הסוציאל-דמוקרטית המדינה תעמיק את מעורבותה הכלכלית. המדינה תגבה יותר מיסים מאזרחיה בעלי-היכולת ותספק שירותים חברתיים רבים מטעמה לאזרחים מן השכבות הכלכליות החלשות.

שאלה מספר 8

הצג: המחלוקת בחברה הישראלית בנוגע לסוגיית הנישואים והגירושים-

יש הטוענים שנישואין וגירושין של יהודים יתבצעו רק על פי חוקי ההלכה. בעמדה זו מחזיקים בדרך-כלל ישראלים שהם יהודים אורתודוקסים או מסורתיים וגם חילוניים. לעומתם יש הסבורים שיש לאפשר נישואין וגירושין שלא על פי ההלכה אלא גם על פי הזרמים הרפורמים, הקונסרבטיביים או באמצעות נישואין אזרחיים. ישנם ישראלים שמבקשים גם לאפשר נישואים של זוגות חד-מיניים. ישנם ישראלים שההלכה לא מכירה ביהדותם ואינם רשאים להינשא בישראל.

הצג: הזכות לחירות.

זכות אדם הקובעת כי לכל אדם זכות לחיות, להחליט, לעשות, לפעול, לבחור ולעצב את אישיותו וחיייו על פי רצונו החופשי. אין לשלול את חירותו של אדם על ידי מעצר או על ידי הגבלת חופש המחשבה והפעולה שלו. מהזכות לחירות נגזרות שורה של חירויות כגון חופש הביטוי, חופש הדת, חופש מדת ועוד. חוקים רבים בכל חברה מגבילים בהכרח את הזכות לחירות וקיימת מחלוקת ציבורית בשאלה מהי הפגיעה הסבירה והמידתית בזכות זו.

הסבר:

הזכות לחירות באה לידי ביטוי במחלוקת על הנישואים והגירושים משום שבישראל יש להלכה היהודית מונופול על הנישואים והגירושים. כל ישראלי חייב להינשא ולהתגרש על פי חוקי דתו במסגרת הממסד הדתי אליו הוא שייך. אצל יהודים, הממסד הדתי מגביל את האפשרות של מי שלא משתייך לזרם האורתודוקסי להינשא על פי דרכיו. מכאן, שמי שחולק על זרם זה חווה פגיעה בזכות לחופש הדת שלו או פגיעה בחופש מדת אם מדובר באדם חילוני.

שאלה מספר 9**הצג:** שני תפקידים של התקשורת:

- פיקוח וביקורת על השלטון: התקשורת משמשת במה לביקורת על בעלי תפקידים ומכונה גם "כלב השמירה של הדמוקרטיה". בכך היא מהווה גוף ביקורת בלתי פורמלי על פוליטיקאים, אישים ובעלי עוצמה וגם על רשויות השלטון.

-תעמולת בחירות: התקשורת מספקת במה להעברת מסרים למצביעים לקראת מערכת הבחירות. בכך היא מחזקת את ההליכים הדמוקרטיים הקשורים בבחירות.

הצג: הזכות לחופש הביטוי.

זכותו של כל אדם להפיץ את עמדותיו, דעותיו, אמונותיו בכל דרך ובגלוי.

הסבר: חופש הביטוי מתממש בתפקיד תעמולת הבחירות. לכל רשימה שמתמודדת בבחירות ניתנת האפשרות להעביר את המסרים שלה בגלוי ובכל דרך שתבחר. התקשורת היא זו שמעבירה את המסרים של הרשימות המתמודדות בתקופת הבחירות באמצעות שידור סרטוני תעמולה וראיונות חדשותיים. היא מסקרת עצרות בחירות, הפגנות ואסיפות בחירות ובאמצעותה קהל הבוחרים מתוודע לאישים המרכיבים את הרשימה ולמסרים שהרשימה מעוניינת להעביר.

שאלה מספר 10**הצג:** בחירות מקדימות ["פרמייריז"]

בחירות פנימיות של רשימת המועמדים לכנסת של מפלגה מסוימת בהן משתתפים כל אלו שהתפקדו למפלגה (שילמו את מסי החבר של המפלגה). אלו בחירות המתקיימות בדרך-כלל לפני מערכת בחירות. כך בליכוד, בעבודה ובעוד מפלגות.

הצג: זכויות פוליטיות

זכויות הקשורות לשותפות בניהול המסגרת המדינית. חלקן זכויות אזרח בלבד, וחלקן מבוססות על הזכויות הטבעיות של כל אדם. זכויות פוליטיות שהן זכויות אזרח: הזכות לבחור ולהיבחר, והזכות להתארגן כמפלגה המתמודדת בבחירות. זכויות פוליטיות הנובעות מזכויות טבעיות: חופש ההפגנה והמחאה והאפשרות לבקר את השלטון.

הסבר: עריכת בחירות מקדימות מאפשרת מימוש זכויות פוליטיות משום שבחירות מסוג זה מאפשרות לאזרחים רבים יותר לקחת חלק פעיל בקביעת זהות המועמדים ברשימה של מפלגתם בבחירות. הזכות לבחור ולהיבחר מתממשת כאשר חברי המפלגה בוחרים בעצמם את המועמדים ולא רק מנהיגי המפלגה כמו שנהוג בשיטות אחרות. הפריימריז פתוחים בפני אזרחים רבים הן כבוחרים והן כמועמדים לבחירה. ובכך תחושת השותפות בניהול המסגרת המדינית מתחזקת מאוד אצל מספר גדול יותר של אזרחים.

שאלה מספר 11

הצג: שיטת הבחירות היחסית

חלוקת המושבים בפרלמנט יחסית למספר הקולות שבהם זכתה כל שיטת רשימת מועמדים. החישוב נעשה לפי מספר המצביעים בבחירות או לפי הקולות הכשרים בלבד - בתנאי שהמפלגה עברה את אחוז החסימה.

הצג: שיטת בחירות לרשויות המקומיות

ראש הרשות נבחר בבחירות אישיות, כלליות, ישירות, שוות, חשאיות ורוביות, לתפקיד נבחר מי שקיבל לפחות 40% מהקולות הכשרים.

כל תושבי הרשות המקומית מגיל 17 והלאה רשאים להצביע בבחירות.

- אם אף מועמד לא קיבל בבחירות 40% מהקולות הכשרים או ששני מועמדים קיבלו כל אחד מספר שווה של קולות (המסתכם ב - 40% או ביותר), מתקיימות כעבור 14 ימים מיום הבחירות בחירות חוזרות לבחירת אחד משני המועמדים שקיבלו בבחירות הראשונות את המספר הגדול ביותר של קולות כשרים. בבחירות החוזרות ייבחר המועמד שקיבל את מספר הקולות הגדול יותר.

- מועצת הרשות המקומית נבחרת בבחירות רשימתיות, כלליות, שוות, חשאיות ויחסיות.

- כל תושבי הרשות המקומית מגיל 17 והלאה רשאים להצביע בבחירות.

- הייצוג של הרשימות במועצה הוא ביחס ישר למספר הקולות שבהם זכתה הרשימה בבחירות.

הסבר: שיטת הבחירות היחסיות באה לידי ביטוי בבחירות לרשויות המקומיות באופן הבחירה של מועצת הרשות המקומית. ייצוג הרשימות במועצה מתבצע באופן יחסי למספר הקולות שקיבלה כל רשימה בבחירות. רשימה שלה הצביעו יותר תושבים, תקבל יותר מושבים (נציגים) במועצת הרשות המקומית.

שאלה מספר 12

הצג: קבוצות אינטרס (קבוצות לחץ)

ארגון של אנשים בעלי מטרה משותפת, הפועלים יחד כדי להשפיע על מדיניות ציבורית. לעומת מפלגה פוליטית, קבוצה מסוג זה אינה מבקשת להתמודד בבחירות ולכהן בפרלמנט או בממשלה. מטרתה היא להשפיע על קביעת מדיניות "מבחוץ". פעולת הקבוצה מכוונת תמיד כלפי רשויות השלטון והיא פועלת בשם אינטרס מובהק אחד של חבריה, על מנת לקדם עניין מסוים הקשור בהם או בשם אידאולוגיה מסוימת של הקבוצה.

הצג: עקרון הפלורליזם

הכרה בערך של ריבוי דעות ועמדות של אנשים או קבוצות ותמיכה בקיום וביטוי של מגוון דעות ועמדות של אנשים או קבוצות בחברה.

הסבר : עקרון הפלורליזם מתממש בפעילותן של קבוצות אינטרס משום שכל קבוצה מביעה את עמדתה החופשית והייחודית ומנסה לקדם אינטרסים הקשורים בה מול השלטונות. ישנן קבוצות אינטרס מסוגים שונים והן באות לבטא מגוון עמדות. פעילותן מוכרת ומקובלת כדרך פעולה חוקית של הפעלת לחץ על קובעי מדיניות ועל רשויות השלטון.

פרק שלישי

הנבחנים נדרשו לענות על שתיים מבין השאלות 13-15

שאלה מספר 13

הצג : שני תפקידים של הכנסת: -- (מבחר תפקידים)

כינון ממשלה - הכנסת מכוננת את הממשלה בהצבעת אמון ומוסמכת להצביע אי אמון בממשלה.

ייצוג האזרחים - הכנסת מייצגת את ריבונות האזרחים ואת העמדות השונות בחברה.

חקיקה ראשית - תפקידה העיקרי של הכנסת הוא חקיקת חוקים. תהליך החקיקה כולל הצעות

חוק פרטיות וממשלתיות. כל הצעה צריכה לקבל רוב במספר הצבעות במליאת הכנסת.

פיקוח וביקורת - הכנסת מהווה מנגנון פיקוח פורמאלי שמפקח ומבקר את מדיניותה ופעולותיה

של הרשות המבצעת ע"י אופוזיציה, ועדות, אישור תקציב, כלים פרלמנטריים.

מינוי בעלי תפקידים - הכנסת בוחרת וממנה בכירים כמו נשיא המדינה ומבקר המדינה.

הבחירה נעשית באמצעות הצבעת רוב בכנסת.

אסיפה מכוננת - בהתאם לפסיקת בית המשפט הכנסת מהווה גם רשות מכוננת לענייני חוקה

ציטוט : "מקבל עליי בהוקרה את **האחריות הכבדה שהטלתם עליי** – לכהן בתפקיד הנשיא האחד-עשר של מדינת ישראל. **אמון זה שנתתם בי, נבחרות ונבחרתי העם**, בשם אזרחיות ואזרחי מדינת ישראל.."

קישור : אחד מתפקידי הכנסת בא לידי ביטוי בנאום של נשיא המדינה והוא תפקיד מינוי בעלי

תפקידים בכירים במדינה כמו נשיא המדינה. הנשיא נבחר על ידי חברי הכנסת בהצבעה חשאית

לקדנציה בת שבע שנים. לאחר בחירתו מצהיר הנשיא אמונים בפני הכנסת. בקטע, בפתיחת

נאומו, הודה הנשיא לחברי הכנסת על האחריות שהטילו עליו ועל האמון שנתנו בו. אמון זו הוא

מימוש של הכרעת הרוב של ההצבעה בכנסת על מינוי הנשיא החדש.

שאלה מספר 14

הצג: עקרון ההסכמיות:

עקרון דמוקרטי המבוסס על הסכמה רחבה בין קבוצות בחברה על כללי משחק בסיסיים או על אופייה הבסיסי של החברה והמדינה. העיקרון מחזק את היציבות ומאפשר קיום משותף על אף חילוקי דעות בתחומים אחרים. ישנו מתח בין ערך הפלורליזם המעודד ריבוי דעות לערך ההסכמיות המחזק את האחידות והערכים המשותפים אך מאפשר פשרה ופתרון מקובל.

ציטוט: "דמוקרטיה, ממלכתיות, סדר חברתי, מערכת משפט ואכיפת חוק עצמאיות ובלתי תלויות – המילים גדולות והמופשטות האלה מביעות את **הבסיס האיתן שמחזיק אותנו יחד**, למרות כל המחלוקות שבינינו. בסיס זה הוא חיוני כדי שאנשים יוכלו לחיות יחד כקבוצה, ואנחנו חייבים לחיות כאן יחד. החיים יחד אינם גזרת גורל – אלא שותפות גורל... מכאן אצא אל משכן נשיאי ישראל, וממנו אל מסע בין קווי השבר בחברה הישראלית כולה, מסע שמטרתו למצוא את המאחד בתוך ההבדלים, את המאחה בין השסעים."

קישור: עקרון ההסכמיות בא לידי ביטוי בנאומו של הנשיא ברצון למצוא הסכמה רחבה בחברה הישראלית שיש בה מחלוקות רבות. דברי הנשיא בקטע מדגישים כללי משחק משותפים שלדעתו יש לשמור עליהם מכל משמר כדי לחיות יחד: דמוקרטיה, ממלכתיות, סדר חברתי, מערכת משפט. בדבריו, הנשיא לא מבקש למחוק הבדלים או שסעים. הוא מבקש להדגיש קווי דמיון וכללים שאין עליהם מחלוקת כדי להמשיך לחיות יחדיו. דברים אלו הם מימוש עקרון ההסכמיות.

שאלה מספר 15

הצג: העמדה (החלום") מדינת הלאום היהודית אתנית-תרבותית דמוקרטית.

מדינת ישראל היא מדינת לאום של העם היהודי ומזוהה עם היהודים בארץ ובתפוצות, אך מחויבת לשוויון זכויות לאזרחיה הלא יהודים.

ציטוט: "ארגון שפועל כבר שנים רבות להעלאת מיליוני יהודים מכל קצות תבל, יהודים שמגשימים את רעיון שיבת ציון, ורבים מהם עוד צפויים לעזוב בשנים הקרובות את בתיהם בגולה ולהגיע אלינו הביתה. בתפקידי זה קשרתי חברויות עם אחינו ואחיותינו בקהילות היהודיות בתפוצות. זכיתי להתייצב לימינן ולהבטיח את ביטחונן, לחבר בינן לבין מדינת ישראל, לעודד את הדור הצעיר לאהבת ישראל. אמשיך לפעול למען מטרה זו בכל כוחי... / על המדינה לעשות הכול למען השתלבותם של המיעוטים החיים בתוכנו, כאן, בארץ שבה צעדו אבותינו, אברהם, יצחק ויעקב, ובה צעד גם ישמעאל. עלינו לעשות הכול כדי לנפץ תקרות זכוכית. עלינו למגר, בכל הכוח, כל תופעה חמורה, כמו האלימות הנוראה הפוקדת את היישובים הערביים, לצמצם את הפערים ולהרחיב את השותפות. / לכן בימים האלה כל מנהיג ציבור חייב לנהוג באחריות, להיות גורם ממתן ומרגיע, להיזהר בדבריו, להבטיח את חופש הביטוי ולמנוע, בכל מחיר, את חופש השיסוי. כדאי לזכור את מילותיו של יהודה עמיחי, "בארץ הלוהטת הזאת, מילים צריכות להיות צל".

קישור: עמדת מדינת ישראל כמדינת לאום היהודית אתנית-תרבותית דמוקרטית באה לידי ביטוי בקטע במספר דרכים. ראשית, הכותב שהוא נשיא המדינה הנבחר, מבטא בדבריו את הקשר

העז שבין יהודי המדינה ליהודי התפוצות שאותם הוא מכנה "אחיי ואחיותיי". שנית, הוא מדגיש את המחויבות של המדינה לנהוג בשוויון כלפי המיעוט הערבי באמצעות מאמץ לשילובם והדגשת מקומם הבטוח בחברה. שלישית, הנשיא מדגיש את המחויבות של מנהיגי הציבור לחיזוק הסובלנות ולמיגור האלימות המילולית שהם יסודות דמוקרטיים מובהקים. כל אלו, מרכיבים של העמדה הנ"ל.

פרק רביעי

הנבחנים נדרשו לענות על שאלה אחת מבין השאלות 16-19, ושאלה אחת מבין השאלות 20-21

שאלה מספר 16

ציין: הפניה לערבים תושבי מדינת ישראל

הצג: הפניה בהכרזת העצמאות קוראת לערבי ישראל לשמור על השלום, לקחת חלק בהקמת המדינה, על יסוד אזרחות מלאה ושווה במדינה וייצוג מתאים בכל מוסדותיה.

ציטוט: "מינוי של אזרח ערבי לתפקיד ראש הרשות לפיתוח כלכלי של החברה הערבית בישראל. הרשות הזאת פועלת במסגרת המשרד הממשלתי לשוויון חברתי, והיא אחראית לקידום תוכניות פיתוח של היישובים הערביים ושילוב החברה הערבית בכלכלה בישראל".

קישור: הפנייה לערבים תושבי מדינת ישראל מבקשת לממש את השתלבותם במדינה כאזרחים שווים זכויות. מינוי אזרח ערבי על ידי הממשלה כראש רשות העוסקת בפיתוח המגזר הערבי מבחינה כלכלית מבטא את עיקרי הפניה בהכרזה. בפניה יש רצון לשלב את ערבי ישראל בפיתוח המדינה ובאמצעות ייצוג הולם במוסדותיה.

שאלה מספר 17

ציין: קביעת מדיניות ויישומה

הצג: קבלת החלטות והתווית קווי פעולה בתחומים שונים הנמצאים באחריות משרדי הממשלה. הממשלה יכולה לקבוע מדיניות במסגרת החוק במדינה. כל שר בממשלה אחראי על ניהול מדיניות במשרדו, והוא מוציא לפועל את קווי המדיניות שנקבעו בממשלה.

ציטוט: "גיבש המשרד תוכנית שמטרתה לצמצם את הזיהום הסביבתי שנגרם משימוש בכלי פלסטיק חד-פעמיים... בתוכנית שגובשה נכללת העלאה ניכרת של מחירי המוצרים הללו."

קישור: תפקיד קביעת המדיניות ויישומה בא לידי ביטוי בקטע משום שהמשרד הממשלתי מוציא לפועל תוכנית פעולה שהוא החליט לקדמה. מטרת המדיניות היא צמצום הזיהום הסביבתי ואחד הצעדים ליישום התוכנית הוא העלאת מחירי המוצרים החד-פעמיים.

שאלה מספר 18

ציין: מדיניות העדפה מתקנת.

הצג : הענקת הטבה או העדפה לקבוצה מקופחת או מוחלשת. ההטבה ניתנת למשך זמן מסוים עד לצמצום הפער. הטבה זו נועדה כדי לצמצם פערים ואי שוויון. ישנו ויכוח ציבורי לגבי היקף השימוש הראוי במדיניות זו, בין השאר מכיוון שהיא עלולה ליצור אפליה כלפי פרטים אחרים בחברה.

ציטוט : "כיום רק כרבע מבין חברי וחברות הכנסת הן נשים... סיעה שברשימת המועמדים שלה ישובצו שלוש נשים לפחות מכל עשרה מועמדים תקבל תוספת לתקציב הבחירות... כי היא מקווה שבתוך כמה שנים יגדל ייצוג הנשים בכנסת ולא יהיה עוד צורך בתמריצים כאלה"

קישור : סוג המדיניות שבא לידי ביטוי בדברי חברת הכנסת הוא העדפה מתקנת. מדיניות זו באה לידי ביטוי בדבריה בכמה דרכים : ראשית, נשים הם קבוצה מוחלשת מבחינת ייצוגן הפרלמנטרי כי הן מונות רק כרבע מכלל חברי כנסת. שנית, הצעת החוק מבקשת לתת הטבות כדי לצמצם את הפער. שלישית, אלו הטבות שנועדו להיות זמניות באופיין, עד שיגדל מספיק ייצוג הנשים בכנסת. כל אלו הם מרכיבים של מדיניות העדפה מתקנת ולא של הבחנה. העדפה מתקנת היא זמנית, מיועדת לאוכלוסיות מוחלשות והיא מטבעה מספקת תמריצים והטבות.

שאלה מספר 19

טענה – אני תומך בתכנית של משרד האוצר להטיל אגרה על הכניסה במכונית פרטית למרכז העיר תל אביב.

הנמקת עמדתי :

אני מתבסס על הגישה הכלכלית-חברתית הסוציאל-דמוקרטית.

הצגת גישה זו : זו גישה ששמה דגש על שוויון חברתי על חשבון החירות הכלכלית של האזרח. המדינה מדגישה את טובת המדינה למען כלל אזרחיה והיא מעורבת בתחום החברתי-כלכלי במידה רבה למשל על ידי מיסוי ובעיקר על העשירונים הגבוהים.

קישור לטענה : המדינה מעוניינת להפחית את עומסי התנועה. מטרתה לשפר את התשתיות ולתת לתחבורה ציבורית עדיפות בכבישים. אלו מטרות שיתרמו לרווחת כלל האזרחים ובעיקר לטובת העשירונים החלשים שתחבורה ציבורית נגישה יותר עבורם. הטלת אגרת גודש היא מעשה המטיב עם החלשים שיהנו מתחבורה ציבורית יעילה יותר. זהו ביטוי למעורבות המדינה הרוצה לצמצם פערים חברתיים באמצעות מיסוי על בעלי היכולת.

הנמקת העמדה המנוגדת :

באמצעות הזכות לקניין.

הצגת הזכות : זכותו של כל אדם להחזיק ברכוש שצבר, קנה או קיבל וליהנות ממנו, ולעשות בו כרצונו מבלי שיפגעו בקניינו.

קישור לטענה – הטלת אגרה על נהגים בעלי רכב פרטי המבקשים לנסוע לתוך מרכז תל אביב היא פגיעה בקניינם. כספו של אדם הוא קניינו. האוצר מבקש לפגוע בכיסו של האדם מבלי לבקש את רשותו רק כדי לממש מדיניות ממשלתית. אגרה היא מס לכל דבר. האזרח בישראל משלם מיסים

רבים ואין זה ראוי שישלם מיסים נוספים שיפגעו בקנינו האישי. מוטב שהממשלה תמצא דרכים אחרות לשיפור התשתיות שאינן פוגעות ברווחתו החומרית של האדם וזכות שלו לעשות בכספו כרצונו.

שאלה מספר 20

טענה – אני מתנגד להנחיות שמטילות חובת התחסנות על עובדי מדינה או המאיימות בהפסקת עבודתם של המסרבים להתחסן.

הנמקת עמדתי : אני מתבסס על הזכות לחופש העיסוק.

הצגת הזכות : זכותו של כל אדם לבחור לו מקצוע ולעסוק במקצוע בו בחר. זכותו לבחור בכל עבודה שירצה.

קישור לטענה : החובה להתחסן בכפוף לאיום בפיטורין או בהוצאה של העובד לחופשה ללא תשלום במידה ויסרב להתחסן, היא פגיעה בחופש העיסוק. אדם שעוסק בהוראה במסגרת המדינה או שהוא נהג תחבורה ציבורית לא יוכל למצוא עבודה במקצועו אם יפוטר או יוצא לחופשה מאולצת. זוהי פגישה קשה באיכות חייו, בפרנסתו, בו ובתלויים בו כמו בני משפחתו. מוטב שהמדינה תמצא דרכים אחרות להטיל סנקציות על מי שיסרב להתחסן, אך לא תפגע בזכות יסוד של האדם לבחור לו כרצונו את עיסוקו ופרנסתו.

הנמקת העמדה המנוגדת

באמצעות הזכות לחיים וביטחון.

הצגת הזכות : זכותו של כל אדם לחיות ללא חשש מפני פגיעה בחייו, בגופו ובביטחון האישי שלו. חובת המדינה להגן על כל בני האדם החיים בשטחה מפני פגיעה שכזו.

קישור לטענה : חובת ההתחסנות היא אמצעי מרכזי שהמדינה נוקטת כדי להגן על חיי אזרחיה מפני נגיף הקורונה ועל כן היא מוצדקת מאוד. זו היא מחלה מדבקת מאוד שאלפים מתו ממנה ומאות אלפים ויותר חלו בה. חובת ההתחסנות חשובה ביותר כדי לבלום את התפשטות הגיף וכדי לעצור את המשך התחלואה. זוהי פעולה מידתית שמטרתה היא הזכות לחיים והיא גוברת על מימוש זכויות אחרות כמו חופש העיסוק. אדם שיחלה בקורונה לא יוכל בכל מקרה לעסוק בעיסוקו ועל כן חובת ההתחסנות קודמת לכול.